

Mediation in het strafrecht: een toevoeging waard(ig)

Een tijd geleden kreeg ik in mijn praktijk te maken met een detaillist die zijn goederen te enthousiast verdedigd had tegen een overvaller, en die daarom wegens (ernstige) mishandeling zelf veroordeeld werd. Van slachtoffer was hij ineens dader geworden, en de dader slachtoffer.

Het heeft bij de detaillist geleid tot een gevoel van onrecht, en de overvaller heeft weinig geleerd van zijn daden. Ik denk dat als (een gedeelte van) deze zaak in mediation behandeld had kunnen worden, een veel leerzamer situatie had kunnen ontstaan. De betrokken ondernemer zou waarschijnlijk het gevoel hebben gekregen dat er een evenwichtiger benadering van de zaak was geweest, en de overvaller, die in verband met zijn letsel verder niet vervolgd is, had zich binnen de mediation kunnen realiseren wat zijn oorspronkelijke daad allemaal teweeggebracht heeft, niet alleen bij hemzelf, maar ook bij zijn familie, en bij de ondernemer en diens gezin.

Met Mediation naast Rechtspraak is bewezen dat mediation een goed alternatief is voor, of een goede combinatie is met, rechtspraak. Bovendien is, net als voor rechtsbijstand, voor mediation een beroep op toevoeging mogelijk. Mediation heeft zich daarmee ontwikkeld tot een volwassen alternatief. Behalve in het strafrecht.

In Nederland wordt zelden tot nooit mediation toegepast in strafrechtzaken. Een eigenlijk is dat wonderlijk. Juist in strafrechtzaken spelen percepties, emoties en persoonlijke belangen een grote rol. En daarmee hebben betrokkenen des te meer belang bij een effectieve conflictoplossing op maat die aansprekend is voor rechtzoekenden, hun advocaten of adviseurs.

Uit onderzoek blijkt dat inzet van mediation gemiddeld in driekwart van de zaken tot duurzamere en kwalitatief betere oplossingen leidt dan een rechterlijke uitspraak gebaseerd op strikt juridische gronden. Naar mijn mening zou dit in (sommige) strafrechtzaken ook het geval kunnen zijn, met name de zaken waar slachtoffer en dader rechtstreeks geconfronteerd zijn met elkaar! U treft hier geen pleidooi aan om rücksichtslos alle strafrechtelijke zaken door te sluisen naar mediation, maar daar waar dit betrokkene zou helpen datgene wat gebeurd is goed af te sluiten, dienen we er beslist voor open staan.

In het laatste kwartaal van 2010 is er een proefproject gestart door de rechtbanken van Amsterdam en Rotterdam, waarin

slachtoffer en dader met elkaar geconfronteerd kunnen worden binnen een bemiddeling. Aan het eind hiervan komt een overeenkomst tot stand tussen dader en slachtoffer dat de basis vormt voor een sepot (zie ook het artikel van Alex Brenninkmeijer elders in dit blad).

In aanzet een mooi project, maar tot mijn spijt heeft men zich beperkt tot herstelbemiddeling, waarbij bemiddeling slechts aanvangt als de dader bekend heeft én bereid is zijn excuses aan te bieden. Na de gescheiden intake is er slechts één gezamenlijke bijeenkomst, geen echte mediationtoepassing toch? Sterker nog, er ontstaat een situatie waarin de dader belang heeft bij het maken van excuses en daarom het slachtoffer opnieuw instrument van zijn doel kan maken, het oogmerk zou het – mogelijke – sepot kunnen zijn. Het ligt voor de hand dat de kans op onoprechtheid groot is.

Mediation vraagt om gelijkgerechtigde partijen die bijeenkomen voor het vinden van een gezamenlijk gedragen oplossing. Ik pleit voor een dergelijke volwaardige positie van mediation in het strafrecht. Juist door mediation, voorafgaand aan of tijdens de procedure, in te zetten en de resultaten van de mediation te gebruiken als onderdeel van het vonnis, ontstaat volgens mij een duurzamer oplossing voor beide partijen.

Daarnaast vraagt een volwaardige positie van mediation om de mogelijkheid voor minder draagkrachtigen om, ook in strafrechtzaken, een beroep te kunnen doen op een toevoeging bij de Raad voor de Rechtspraak.

Zo kan een situatie ontstaan waarin partijen tot een evenwichtiger en genuanceerder inzicht in de effecten van hun gedrag komen met een rechterlijke uitspraak die voor alle partijen betekenisvol is en leidt tot duurzaam/bestendig effect op het eigen handelen.

Als (gespecialiseerde) mediators dienen we niet alleen de stap voorbij herstelbemiddeling te zetten door aan de slag te gaan met echte mediation tussen gelijkwaardige partijen in het strafrechtproces. We moeten ons ook hard maken voor de mogelijkheid voor onze cliënten tot een beroep op een toevoeging.

Pas dan is er werkelijk sprake van volwaardige toepassing van mediation binnen het strafrecht.